तच्च दिव्यं धनुःश्रेष्ठं ब्रह्मणा निर्म्मितं पुरा । गाण्डीवमुपसंगृह्य बभूव मुदितोऽर्जुनः ।
हुताशनं पुरस्कृत्य ततस्तदपि वीर्य्यवान् । जग्राह बलमास्थाय ज्यया च युयुजे धनुः ।
मौर्व्यान्तु योज्यमानायां बलिना पाण्डवेन ह । येऽशृण्वन् कूजितं तत्र तेषां वै व्यथितं मनः ।
लब्ध्वा रथं धनुश्चैव तथाऽक्षय्ये महेषुधी । बभूव कल्यः कौन्तेयः प्रहृष्टः सव्यकर्म्मणि । ८९९
वज्रनाभं ततश्चक्रं ददौ कृष्णाय पावकः । आग्नेयमस्त्रं दयितं स च कल्योऽभवत्तदा ।
अब्रवीत्पावकश्चैवमेतेन मधुसूदन । अमानुषानपि रणे जेष्यसि त्वमसंशयं ।
अनेन तु मनुष्याणां देवानामपि चाहवे । रक्षःपिशाचदैत्यानां नागानाञ्चाधिकस्तथा ।
भविष्यसि न सन्देहः प्रवरोऽपि निबर्हणे । छिन्नं छिन्नं रणे चैव त्वया माधव शत्रुषु । हत्वाऽप्रतिहतं संख्ये पाणिमेष्यति ते पुनः ।
वरुणश्च ददौ तस्मै गदामशनिनिःस्वनां । दैत्यान्तकरणीं घोरां नाम्ना कौमोदकीं प्रभुः । ८९०
ततः पावकमब्रूतां प्रहृष्टावर्जुनाच्युतौ । कृतास्त्रौ शस्त्रसम्पन्नौ रथिनौ ध्वजिनावपि ।
कल्यौ स्वो भगवन्योद्धुमपि सर्व्वैः सुरासुरैः । किं पुनर्व्वज्रिणैकेन पन्नगार्थे युयुत्सुना ।
॥ अर्जुन उवाच ॥ चक्रपाणिर्हृषीकेशो विचरन् युधि वीर्य्यवान् । चक्रेण भस्मसात्सर्व्वं विसृष्टेन तु वीर्य्यवान् ।
त्रिषु लोकेषु तन्नास्ति यन्न कुर्य्याज्जनार्दनः ।
गाण्डीवं धनुरादाय तथाऽक्षय्ये महेषुधी । अहमप्युत्सहे लोकान् विजेतुं युधि पावक । ८९५
सर्व्वतः परिवार्य्यैव दावमेतं महत्प्रभो । कामं सम्प्रज्वलाद्यैव कल्यो स्वः सव्यकर्म्मणि ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एवमुक्तः स भगवान् दाशार्हेणार्जुनेन च । तैजसं रूपमास्थाय दावं दग्धुं प्रचक्रमे ।
सर्व्वतः परिवार्य्याथ सप्तार्चिर्ज्ज्वलनस्तथा । ददाह खाण्डवं दावं युगान्तमिव दर्शयन् ।
प्रतिगृह्य समाविश्य तद्वनं भरतर्षभ । मेघस्तनितनिर्घोषः सर्व्वभूतान्यकम्पयत् ।
दह्यतस्तस्य च बभौ रूपं दावस्य भारत । मेरोरिव नगेन्द्रस्य कीर्णस्यांशुमतोंऽशुभिः । ८९०
इत्यादिपर्व्वणि खाण्डवदहनपर्व्वणि खाण्डवदाहे पञ्चविंशत्यधिकद्विशततोऽध्यायः ॥ २२५ ॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ तौ रथाभ्यां रथश्रेष्ठौ दावस्योभयतःस्थितौ । दिक्षु सर्व्वासु भूतानां चक्राते कदनं महत् ।
यत्र यत्र च दृश्यन्ते प्राणिनः खाण्डवालयाः । पलायन्तः प्रवीरौ तौ तत्र तत्राभ्यधावतां ।
छिद्रं न स्म प्रपश्यन्ति रथयोराशुचारिणोः । आविद्धावेव दृश्येते रथिनौ तौ रथोत्तमौ ।
खाण्डवे दह्यमाने तु भूतानि शतसंघशः । उत्पेतुर्भैरवान्नादान् विनदन्तः समन्ततः ।
दग्धैकदेशा बहवो निष्टप्ताश्च तथा परे । स्फुटिताश्चा विशीर्णाश्च विप्लुताश्च तथा परे । ८९५
समालिङ्ग्य सुतानन्ये पितॄन्भ्रातॄनथापरे । त्यक्तुं न शेकुः स्नेहेन तत्रैव निधनं गताः ।
सन्दष्टदशनाश्चान्ये समुत्पेतुरनेकशः । ततस्तेऽतीव घूर्णन्तः पुनरग्नौ प्रपेदिरे ।
दग्धपक्षाक्षिचरणा विचेष्टन्तो महीतले । तत्र तत्र स्म दृश्यन्ते विनश्यन्तः शरीरिणः ।
जलाशयेषु तप्तेषु क्वाथ्यमानेषु वह्निना । गतसत्त्वाःस्म दृश्यन्ते कूर्म्ममत्स्याः समन्ततः ।